

ไปดูบอบเขา แล้วกลับมาดูบอบเรา : การดูงานห้องสมุดในประเทศ และต่างประเทศ

ดร.ประจักษ์ วัฒนานุกสิธิ *

ผู้เขียนร่วมงานกับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นเวลาหลายปีก่อนได้รับการสรรหาและสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารสมาคมฯ และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นต้นมาเมื่อได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกของสมาคมฯ ให้เป็นกรรมการบริหารสมาคมฯ แล้วจึงรับหน้าที่เป็นประธานแผนกแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์ ๒ ปี และเป็นประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์ในเวลาต่อมาอีกหลายปี แผนกวิเทศสัมพันธ์ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับของสมาคมฯ พ.ศ. ๒๕๓๘ และแก้ไข พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๒ / ๑๓ ที่ว่า ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์ มีหน้าที่แสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศ จัดการรับรอง จัดการศึกษาดูงาน ติดต่อประสานงานและกิจกรรมอื่นอันเกี่ยวเนื่องกับต่างประเทศ แผนกวิเทศสัมพันธ์จึงจัดศึกษาดูงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ต่างประเทศ นอกจากนั้นยังได้รับมอบหมายให้จัดศึกษาดูงานในประเทศในวาระที่มีการประชุมสามัญประจำปีของสมาคมฯ ทุกๆ ปีเรื่อยมาอีกด้วย จึงขอสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ดังนี้

การศึกษาดูงานในประเทศ

ในช่วงที่มีการประชุมสามัญประจำปีและการประชุมวิชาการของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ส่วนมากจะจัดในเดือนธันวาคมของแต่ละปี แผนกวิเทศสัมพันธ์ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดศึกษาดูงานให้สมาชิกจากห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดสถาบันด้านอาชีวศึกษา ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดแห่งชาติ หน่วยงานที่เรียกชื่ออื่นที่ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับห้องสมุด หรือต่อยอดหน้าที่ให้ครอบคลุมเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้นจึงเปลี่ยนชื่อให้ดีขึ้น หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือผู้สนใจที่เดินทางจากจังหวัดต่างๆ ในส่วนภูมิภาค และกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมาร่วมประชุมเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ คณะผู้จัดจึงพยายามจัดเส้นทางศึกษาดูงาน ๕-๗ เส้นทางให้สอดคล้องกับหัวข้อการประชุมใหญ่ และหน่วยงานสังกัดของบรรณารักษ์ที่มาร่วมประชุม ตลอดจนพิจารณาไปดูงานและเยี่ยมชมห้องสมุดที่ได้รับการตัดสินใจให้เป็นห้องสมุดดีเด่นในปีก่อนหน้าอีกด้วย

สิ่งที่น่าชมเชยเป็นอย่างยิ่งคือความร่วมมือของหน่วยงานที่สมาคมฯ พิจารณาเห็นว่าเหมาะสมจะไปศึกษาดูงานและเยี่ยมชมในปีนั้น ต่างตอบรับการขออนุญาตด้วยความยินดีและรวดเร็ว เตรียมสถานที่ จัดกิจกรรม บุคลากร และเอกสารเผยแพร่ไว้รอต้อนรับ ผู้ร่วมเดินทางไปศึกษาดูงานส่วนมากแล้วให้ความร่วมมือดี แต่สิ่งที่ต้องขอความร่วมมือจากสมาชิกที่ร่วมเดินทางไปเยี่ยมชมจากสมาชิกบางรายก็คือความตรงเวลา การรักษาระเบียบของการเดินทางเป็นกลุ่ม ความเรียบร้อยเหมาะสมในการเยี่ยมชม ตระหนักเสมอว่าผู้ร่วมเดินทางมาจากห้องสมุดหน่วยงานที่แตกต่างกัน จากจังหวัดต่างๆ ในส่วนภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร

* ข้าราชการบำนาญ สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

การจัดเส้นทาง (สาย) สถานที่ ห้องสมุด หน่วยงานที่ไปเยี่ยมชมคำนึงถึงถนน เส้นทาง กระจายถึงห้องสมุดสำคัญแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทและห้องสมุดดีเด่น แต่ยังจำกัดอยู่ภายในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เคยเดินทางไกลที่สุดถึงจังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากต้องคำนึงถึงด้านความปลอดภัยในการเดินทาง และการมีเวลาจำกัด เส้นทางศึกษาดูงานรวบรวมได้ดังต่อไปนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๔๒

- สายที่ ๑ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล และสวนสมุนไพรรักษาชาติ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
- สายที่ ๒ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม ห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ ธนบุรี
- สายที่ ๓ ห้องสมุดโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์อัยการไทย
- สายที่ ๔ หอสมุดปรีดี พนมยงค์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สายที่ ๕ ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ลุมพินี และห้องสมุดรถเคลื่อนที่

ปี พ.ศ. ๒๕๔๓

- สายที่ ๑ หอสมุดปรีดี พนมยงค์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
- สายที่ ๒ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี
- สายที่ ๓ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
- สายที่ ๔ ห้องสมุดโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ห้องสมุดโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
- สายที่ ๕ ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร สวนลุมพินี พิพิธภัณฑ์อัยการไทย
- สายที่ ๖ สวนสมุนไพรรพุทรมณฑล สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง
- สายที่ ๗ ห้องสมุดสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ปี พ.ศ. ๒๕๔๔

- สายที่ ๑ ห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ ธนบุรี
- สายที่ ๒ ห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก ห้องสมุดโรงเรียนสายปัญญา
- สายที่ ๓ ห้องสมุดเสมือนและฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ห้องสมุดรัฐสภา
- สายที่ ๔ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ
- สายที่ ๕ ห้องสมุดกรุงเทพมหานคร มีนบุรี ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

- สายที่ ๖ เรือห้องสมุดเคลื่อนที่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน
สายที่ ๗ สำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ปี พ.ศ. ๒๕๔๕

- สายที่ ๑ สายเหนือ พิพิธภัณฑ์เด็ก โรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง
หอสมุดกองทัพอากาศ เฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา
- สายที่ ๒ สายตะวันออก ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ บางนา
- สายที่ ๓ สายใต้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ห้องสมุดวัดนวลนรดิศ
ห้องสมุดโรงเรียนวัดดอนยายหอม นครปฐม
- สายที่ ๔ สายกลาง หอสมุดแห่งชาติ หอวิชาฐานุสรณ์ หอเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ห้องสมุดดนตรีพุทธระหม่อมสิรินธร
หอสมุดดนตรีพระบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และหอสมุดดำรงราชานุภาพ วังวรดิศ
- สายที่ ๕ สายพญาไท-ดินแดง ศูนย์ข้อมูลข่าว สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗
ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ซอยพระนาง
ห้องสมุดและโรงเรียนราชานุกุล
- สายที่ ๖ สายลาดกระบัง สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง หอสมุดแห่งชาติเขตลาดกระบังเฉลิมพระเกียรติ
ห้องสมุดประชาชน บางน้ำเปรี้ยว
- สายที่ ๗ สายเอไอที ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย(AIT)
พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ
- สายที่ ๘ สายรังสิต-นครนายก หออักษรศิลป์ หอจดหมายเหตุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกาญจนาภิเษก

ปี พ.ศ. ๒๕๔๖

- สายที่ ๑ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รังสิต
- สายที่ ๒ หอสมุดดำรงราชานุภาพ (หอสมุดแห่งชาติ) วังวรดิศ
ห้องสมุดเฉพาะ สำนักราชเลขาธิการ พระบรมมหาราชวัง
- สายที่ ๓ ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ทางการศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร
- สายที่ ๔ ห้องสมุดประชาชนบางปะกง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ บางนา
- สายที่ ๕ สำนักหอสมุดแห่งชาติ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร
- สายที่ ๖ ห้องสมุดโรงเรียนราชวินิตประถมศึกษา วัดราชาธิวาส ราชวรวิหาร

ปี พ.ศ. ๒๕๔๙

- สายที่ ๑ ห้องสมุดโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล
 สายที่ ๒ ห้องสมุดโรงเรียนสายปัญญา ๙ ห้องสมุดมารวย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 สายที่ ๓ สำนักอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) ห้องสมุดกรมธนารักษ์
 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ชอยพระนาง กทม.
 สายที่ ๔ ห้องสมุดเสริมปัญญา สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
 ห้องสมุดประชาชนและพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์ (กทม.)
 สายที่ ๖ สำนักหอสมุดแห่งชาติ ศูนย์การเรียนรู้วังจันทน์เกษม

ปี พ.ศ. ๒๕๕๐

- สายที่ ๑ ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ชอยพระนาง กทม.
 สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี สถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท.
 สายที่ ๒ บริษัท โพสต์พับลิชชิง จำกัด (มหาชน)
 หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ และหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์
 สายที่ ๓ ห้องสมุดโรงเรียนทวีธาภิเศก
 บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป (มหาชน)
 สายที่ ๔ ตลาดเก่าห้อง อ.บางปลาม้า หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เจลิมพระเกียรติ
 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชวนาไทย
 สายที่ ๕ การจัดการความรู้ด้านข้อมูลสารสนเทศ สนามบินสุวรรณภูมิ

ปี พ.ศ. ๒๕๕๑

- เส้นทางที่ ๑ ห้องสมุดโรงเรียนเซนต์คาเบรียล สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
 เส้นทางที่ ๒ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามฯ (วัดโพธิ์)
 เส้นทางที่ ๓ ห้องสมุดโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ สะพานสูง (กทม.)
 เส้นทางที่ ๔ สำนักงานศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ ห้องสมุดสยามสมาคมฯ
 เส้นทางที่ ๕ ห้องสมุดสตางค์ มงคลสุข คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 ห้องสมุด ศ. สัมพันธ์ อินทรวิชัย คณะพาณิชยศาสตร์
 และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒

- สายที่ ๑ สถาบันวิทยบริการ(วิทยทรัพยากร) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร กทม.
 สายที่ ๒ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต
 องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.)

- สายที่ ๓ ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางขุนเทียน (กทม.)
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน (กทม.)
- สายที่ ๔ หอสมุดแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
- สายที่ ๕ ห้องสมุดโรงเรียนสตรีวิทยา ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิยาศู

ปี พ. ศ. ๒๕๕๓

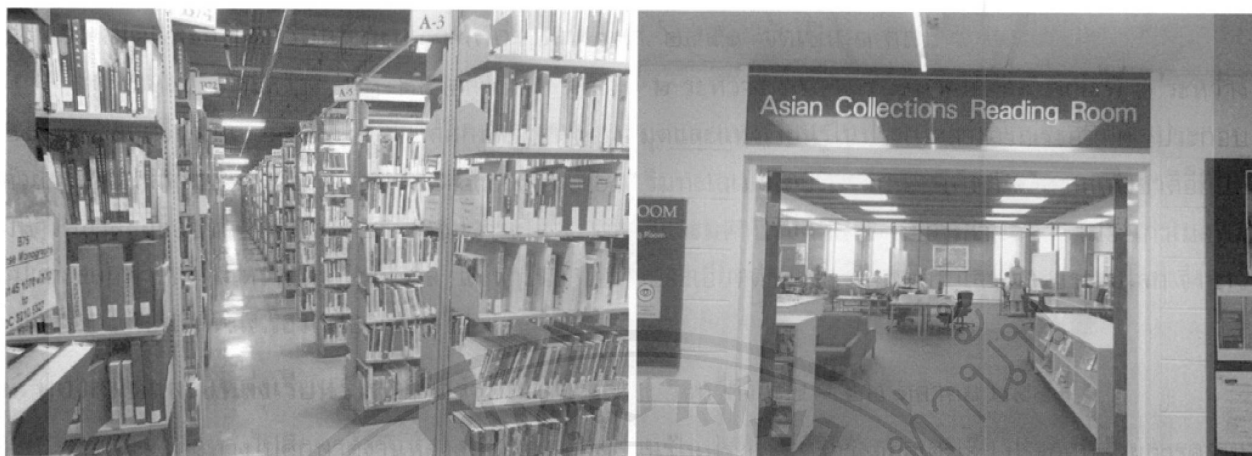
- สายที่ ๑ หอสมุดและจดหมายเหตุ ธนาคารแห่งประเทศไทย
พิพิธภัณฑสถาน ธนาคารแห่งประเทศไทย
- สายที่ ๒ สายเยาวราช ห้องสมุดกาญจนาภิเษก โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย
พระพุทธสุวรรณมหาราภิเษก วัดไตรมิตรวิทยาราม วรวิหาร
- สายที่ ๓ สายปทุมธานี หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช หอศิลปวัฒนธรรม
- สายที่ ๔ สายพุทธมณฑล ห้องสมุดวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
- สายที่ ๕ ห้องสมุดกระทรวงมหาดไทย สถาบันดำรงราชานุภาพ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ และลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์

การศึกษาต่างประเทศ

สมาคมฯ ได้ดำเนินการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับสมาคมห้องสมุดและสถาบันห้องสมุด ต่างประเทศเช่น เรื่องเกี่ยวกับสภาพบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (CONSAL) สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและ สถาบันห้องสมุด (IFLA) ติดต่อประสานงานกับห้องสมุด แห่งเรียนรู้ในเขตปกครองพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้หวัน เกาหลีใต้ อียิปต์ เวียดนาม อินเดีย สิงคโปร์ มาเลเซีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอังกฤษ สามารถจัด ให้เดินทางได้ดังนี้

๑. ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในเขตปกครองพิเศษฮ่องกงและเกาหลีใต้ ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ สมาคมฯ นำคณะสมาชิกไปศึกษาดูงานห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ และการส่งเสริมการอ่าน การค้นคว้า ดังนี้

๑.๑ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจีนแห่งฮ่องกง (The Chinese University of Hong Kong) เป็น มหาวิทยาลัยใหญ่ของฮ่องกง ในเวลานั้นมีวิทยาลัย ๔ แห่ง ๗ คณะ นักศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโท แลกเปลี่ยน นักศึกษากับมหาวิทยาลัย ๑๕๐ แห่ง ใน ๒๓ ประเทศ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีหนังสือ ๑.๘ ล้านเล่ม/ฉบับ วารสาร อิเล็กทรอนิกส์ ฟูลเท็กซ์ ๒๒,๐๐๐ รายชื่อ ฐานข้อมูล ๕๗๐ ฐาน ให้บริการตอบสนองนักศึกษาและสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้ของฮ่องกง ที่มีการแข่งขันระดับนานาชาติสูงมาก ให้บริการเชิงรุกอย่างมีคุณภาพ บรรณารักษ์ไทยได้เห็น ห้องสมุดเก่าที่ปรับตัวให้ทันสมัย บรรณารักษ์ทำงานกันอย่างคล่องแคล่วว่องไว มีประสิทธิภาพ แต่ไม่ล้มภาษา วัฒนธรรมและประเพณีจีน นักศึกษาอ่านและค้นคว้าหาความรู้และข้อมูลจากหนังสือ วารสาร ฐานข้อมูล และ อินเทอร์เน็ตกันอย่างเข้มข้น

๑.๒ **ห้องสมุดประชาชนกลางแห่งฮ่องกง** (The Hong Kong Central Library) หอสมุดแห่งนี้เป็นศูนย์บริหารและบริการห้องสมุดและสารสนเทศกลางของฮ่องกงที่มีห้องสมุดหลายแห่ง อาคารหอสมุดสูง ๑๒ ชั้น มีลักษณะผสมผสานตะวันตกกับตะวันออก เป็นห้องสมุดประชาชนสมัยใหม่อย่างแท้จริง มีหนังสือ ๑.๗ ล้านเล่ม พร้อมสื่อทุกประเภท บริการคนฮ่องกงทุกระดับอายุและการศึกษา บรรณารักษ์ไทยได้เห็นการบริการเด็กเล็ก วัยรุ่น ประชาชนทั่วไป ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ห้องสมุดจัดหนังสือและสื่อต่างๆตามระดับอายุในแต่ละชั้นของอาคาร เด็กเล็กอยู่ชั้นล่างสุด จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กระตุ้นการสร้างสรรคโดยเฉพาะแก่เด็กๆในสังคมเมืองใหญ่ นอกจากนี้ยังได้เห็นคนชาวฮ่องกงอ่านหนังสือประเทืองความรู้และความบันเทิงอย่างสบายใจ

๑.๓ **ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งฮ่องกง** (Hong Kong University of Science and Technology Library) เป็นห้องสมุดสมัยใหม่ของมหาวิทยาลัยที่ทันสมัย ตั้งอยู่ในสถานที่ที่มีธรรมชาติสวยงามของฝั่งเกาะตอนเหนือ มองเห็นอ่าวฮ่องกงชัดเจน ออกแบบทันสมัย โปร่งโล่งสบายรับแสงธรรมชาติเต็มที่ ประหยัดพลังงาน ชั้นเก็บหนังสือเคลื่อนไหวอัตโนมัติโดยสะดวกปรับปรุงง่าย มีห้องและการให้บริการส่งเสริมการอ่านครบถ้วนตามลักษณะห้องสมุดขนาดกลางค่อนข้างใหญ่ระดับมหาวิทยาลัย เช่นห้องค้นคว้า ห้องโถงเพื่อการอ่านทั่วไป ห้องประชุมใหญ่ ห้องประชุมย่อย ฯลฯ นักศึกษาตั้งใจอ่านและค้นคว้าอย่างมากในบรรยากาศผ่อนคลาย บรรณารักษ์จีน-ฮ่องกงและอังกฤษ-ฮ่องกงช่วยเหลือนักศึกษาเป็นอย่างดี

๑.๔ **พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์แห่งฮ่องกง** (Hong Kong Museum of History) จัดแสดงประวัติความเป็นมาของฮ่องกงตั้งแต่กำเนิดแผ่นดิน มนุษย์ยุคหิน คนจีนในฮ่องกง ลงมาจนถึงเวลาอังกฤษยกฮ่องกงคืนให้แก่จีนแผ่นดินใหญ่ จัดแสดงด้วยเทคนิคสมัยใหม่ มีหุ่นโมเดล สถานการณ์จำลอง ภาพวาด ภาพถ่าย รูปปั้น คำอธิบาย วิดีโอ ภาพยนตร์สั้นประกอบทำให้ผู้ชมเข้าใจความเป็นมาของฮ่องกงชัดเจนภายในเวลาอันสั้น นับว่าเป็นสถานที่ให้ความรู้ที่สำคัญแห่งหนึ่ง

๑.๕ **หอสมุดรัฐสภาแห่งชาติเกาหลี** (The National Assembly of Korea) หอสมุดแห่งนี้เป็นหอสมุดที่มีความสำคัญต่อการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของเกาหลีเพราะเป็นหน่วยงานหลักที่สนับสนุนหนังสือข้อมูล เนื้อหาความรู้แก่สมาชิกรัฐสภาเกาหลีที่ทำหน้าที่ออกกฎหมายของเกาหลีได้ หอสมุดเป็นอาคาร ๕ ชั้น ตั้งอยู่ด้านซ้ายของอาคารรัฐสภาแห่งชาติ มีหนังสือมากกว่า ๒.๔๕ ล้านเล่ม วารสารกว่า ๑๗,๐๐๐ รายชื่อ (ใช้ประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ คนต่อปี เชื่อมโยงข้อมูลกับห้องสมุดในประเทศและต่างประเทศ ในขณะที่คณะไปศึกษาดูงานกำลังก่อสร้างอาคารหอสมุดดิจิทัล คาดว่าแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๕๐ บัดนี้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว

๑.๖ **หอสมุดแห่งชาติเกาหลี** (The National Library of Korea) เป็นหอสมุดที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งของเกาหลี เพราะเป็นผู้นำของห้องสมุดในเกาหลีทั้งตามกฎหมายและการปฏิบัติ ทำหน้าที่เก็บรวบรวม อนุรักษ์ จัดระบบ เก็บรักษาและให้บริการ จัดทำบรรณานุกรมและฐานข้อมูลบรรณานุกรมของชาติและปรับปรุงบำรุงรักษาสมาเสมอ จัดทำมาตรฐานทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จัดฝึกอบรมระดับชาติและนานาชาติ เช่น การประชุมสภาห้องสมุดและสารสนเทศโลก (World Library and Information Congress-WLIC) หรือการประชุมสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุดครั้งที่ ๗๒ (72nd International Federation of Library Associations and Institutions General Conference and Council- IFLA) การประชุมผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติระดับนานาชาติ (Conference of the Directors of National Libraries - CDNL) การประชุมผู้เชี่ยวชาญการจัดทำมาตรฐานการลงรายการบรรณานุกรม ระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๔ (4th IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code) ๑๖-๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๙ มีหนังสือ สารสนเทศ ๕.๖๘ ล้านรายการ หอสมุดเพื่อเด็กและเยาวชน มีหนังสือประมาณ ๒ แสนเล่ม ในขณะที่ขณะ เดินทางไปเยี่ยมชมนั้นกำลังก่อสร้างหอสมุดดิจิทัลแห่งชาติ ๘ ชั้น บัดนี้ก็สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเช่นกัน

๑.๗ **ห้องสมุดประชาชนเซียงบุก** (Seongbuk Digital Public Library) ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงโซล เป็นห้องสมุดประชาชนทันสมัยขนาดกลางแนวใหม่หาความรู้ใหม่มาให้แก่นักเรียน ประชาชนในชุมชนที่พัฒนาตลอดเวลา ต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดความรู้ใหม่ๆ มีความพร้อมทั้งด้านความรู้และด้านวัฒนธรรม ประชาชนสามารถเข้าถึงห้องสมุดทั้งทางออนไลน์และออฟไลน์ จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มต่างๆ ประสานงานร่วมมือกับโรงเรียนทุกระดับ มีบริการหนังสือเด็ก จัดห้องหนังสือเด็กได้อย่างสวยงามสมวัยอบอุ่น ห้องอ่านจับนำซากาแฟ ห้องสอนวิชาการใช้คอมพิวเตอร์และการรู้สารสนเทศ ห้องพักค้างคืนสำหรับผู้ค้นคว้าที่เดินทางไป-กลับลำบากที่ชั้นบนสุดของอาคาร อีกด้วย

๒. ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในประเทศอียิปต์ พ.ศ. ๒๕๕๑ จัดเป็น ๓ คณะ

คณะที่ ๑ ระหว่าง ๒๑-๒๕ ตุลาคม คณะที่ ๒ ระหว่าง ๒๒-๒๗ ตุลาคม และคณะที่ ๓ ระหว่าง ๒๔-๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ คณะฯ ได้ศึกษาดูงาน ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในประเทศสาธารณรัฐอียิปต์ ประกอบด้วย หอสมุดอเล็กซานเดรีย ปราสาท Citadel of Qaitbay ริมหะเลเมดิเตอร์เรเนียน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอียิปต์ มหาวิทยาลัยอัสซุซซา ห้องสมุดประชาชน กรุงไคโร สฟิงค์และมหาปิรามิดที่กิซา เมืองเก่าซักคร่า เมืองเก่าเมลฟิส รูปแกะสลักฟาโรห์ สุเหร่าโมฮัมหมัดอาลี แม่น้ำไนล์ ที่มีรายละเอียดด้านประวัติศาสตร์ และ อารยธรรมโลก จึงอาจแยกกล่าวได้เป็นอีกหนึ่งเรื่องในโอกาสต่อไป

๓. ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในเครือรัฐออสเตรเลีย ระหว่าง ๑๗ - ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๓

คณะฯ เดินทางไปศึกษาดูงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในประเทศเครือรัฐออสเตรเลีย ประกอบด้วยการดูงาน หอสมุดแห่งชาติออสเตรเลีย (National Library of Australia) หอจดหมายเหตุแห่งชาติออสเตรเลีย (National Archives of Australia) พิพิธภัณฑ์อนุสรณ์สถานสงครามแห่งออสเตรเลีย (Australian War Memorial) รัฐสภาแห่งเครือรัฐ (Parliament House) ชมธรรมชาติ การออกแบบ การวางผังเมือง ภูมิทัศน์ ชีวิตความเป็นอยู่ของคนพูดภาษาอังกฤษในเมืองหลวงที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ที่กรุงแคนเบอร์รา เมืองหลวงของเครือรัฐออสเตรเลีย

คณะฯ ยังได้ศึกษาดูงานที่ หอสมุด (ประชาชน) แห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ (State Library of New South Wales) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีซิดนีย์ (University of Technology Sydney, Blake Library) หอเอกสารซิดนีย์ (Sydney Records Centre) ที่เป็นส่วนหนึ่งของสำนักเอกสารแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ (State Records Authorities of New South Wales) โรงละครโอเปร่าเฮาส์ (Opera House) พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำแห่งซิดนีย์ (Sydney Aquarium) หอคอยแห่งซิดนีย์ (Sydney Tower) สะพานฮาเบอร์บริดจ์ (Harbour Bridge) อ่าวซิดนีย์ (Sydney Harbour) อุทยานแห่งชาติบลูเมาท์เทน (Blue Mountain) ที่เป็นมรดกโลก สวนสัตว์พื้นเมืองโคอาล่าปาร์ค ในนครซิดนีย์ ที่สวยงามทันสมัย เมืองใหญ่ที่สุดในมหาสมุทรแปซิฟิกใต้ และในทวีปออสเตรเลีย และชมสถานที่สำคัญต่างๆ ในรัฐนิวเซาท์เวลส์

คณะฯ ยังมีโอกาสได้เดินทางไปเยี่ยมชมเมืองใหม่ปุตราจาया (Putra Jaya) ที่สวยงามทันสมัย มีชื่อเสียงของประเทศมาเลเซียที่รุ่งเรืองทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม อีกด้วย ในส่วนที่เกี่ยวกับการเดินทางไปประเทศเครือรัฐออสเตรเลียมีรายละเอียดมาก จึงขอแยกกล่าวถึงเป็นอีกหนึ่งเรื่องในวารสารสมาคมห้องสมุด ฉบับพิเศษนี้

๔. ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในประเทศสังคมนิยมเวียดนาม

หอสมุดแห่งชาติเวียดนาม ร่วมกับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยสังคมนิยมเวียดนามจัดประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ครั้งที่ ๑๔ (14th Congress of Southeast Asia Librarians - 14th CONSAL) ที่กรุงฮานอย ประเทศสังคมนิยมเวียดนาม ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๓ เมษายน ๒๕๕๒ สมาคมฯ จึงติดต่อประสานงานจัดให้บรรณารักษ์ของไทยเดินทางไปร่วมประชุม ดูงานและทัศนศึกษาในคราวนั้นด้วย โดยมีบรรณารักษ์จากธนาคารแห่งประเทศไทยเดินทางไป ๔ ราย ที่นอกจากจะได้ร่วมประชุม CONSAL ๒ วัน ศึกษาดูงานหอสมุดแห่งชาติ วิหารวรรณกรรม ชมทะเลสาบคิ่นดาบ วัดหังอกเซิน อ่าวฮาลอง (Halong Bay) ตามรายการของการประชุมแล้ว คณะฯ ยังได้เดินทางไปเมืองดานัง เมืองฮอยอัน เมืองเว้ พระราชวังเก่า แม่น้ำหอม วัดเทียนมู่ สุสานจักรพรรดิไคดิงห์ ตลาดพื้นเมืองดงบา พิพิธภัณฑ์ ชนชาวจาม ทิวเขาหินอ่อน ที่ล้วนแต่มีชื่อเสียงของประเทศเวียดนาม ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๗ เมษายน ๒๕๕๒ อีกด้วย

การประชุม CONSAL ครั้งต่อไปคือครั้งที่ ๑๕ จะจัดขึ้นในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่เมืองบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ที่สมาคมฯจะจัดคณะเดินทางไปร่วมประชุมและศึกษาดูงานต่อไป

๕. วิเคราะห์สรุปผลการศึกษาดูงานในประเทศและต่างประเทศ

๕.๑ สรุปผลการศึกษาดูงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในประเทศ

๕.๑.๑ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดประชุมสามัญประจำปีและการประชุมวิชาการในแต่ละปีได้จัดเส้นทางหรือสายทางการดูงานห้องสมุดที่ดีเด่นและสำคัญทุกประเภท ทั้งห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติ ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง สลับกันไป บางแห่งจัดหลายครั้งตามคำเรียกร้อง บรรณารักษ์สามารถสลับเลือกสายดูงานได้ตามความสนใจในแต่ละปี

๕.๑.๒ นอกจากนั้นแต่ละปียังจัดให้เยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้ สถานที่สำคัญทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม อีกจำนวนมากตามความเหมาะสม เมื่อพบว่าห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้จำนวนมากเกินไป เวลาของผู้จัดจึงลดจำนวนลงในปีถัดไป

๕.๑.๓ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ และหน่วยงานที่สมาคมฯ ขออนุญาตให้สมาชิกไปดูงาน เยี่ยมชม ล้วนแต่มีความยินดี เต็มใจ ตั้งใจจัดการต้อนรับอย่างเต็มที่สมาคมฯจึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูง เพียงแต่บรรณารักษ์ที่ไปดูงานนั้นจะตกตวงเอาความรู้ได้มากน้อยเพียงใดเท่านั้น และต้องขอร้องห้องสมุดเจ้าภาพเป็นอย่างสูงหากสมาชิกบางรายปฏิบัติตนไม่เหมาะสมเมื่อไปดูงาน

๕.๑.๔ บรรณารักษ์ที่สมัครเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีและประชุมสามัญประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมัครมาสมัครได้เดินทางไปเยี่ยมชม ดูงาน สร้างเครือข่าย ประสานความร่วมมือ สังเกตการทำงานของสมุดดีเด่นประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในความสนใจ

๕.๑.๕ เมื่อบรรณารักษ์ เดินทางกลับห้องสมุดหรือหน่วยงานของตนพร้อมกับความทรงจำที่ติดมากก็สามารถนำสิ่งที่ติดมานั้นไปเป็นแบบอย่าง ในการพัฒนาต่อยอดห้องสมุดหรือหน่วยงานของตนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

๕.๒ สรุปผลการศึกษาดูงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ต่างประเทศ

๕.๒.๑ สมาคมฯติดต่อประสานงานกับห้องสมุด หอเอกสาร หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย สมาคม หน่วยงาน ในประเทศเกาหลี เขตปกครองพิเศษฮ่องกง เครือรัฐออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เนเธอร์แลนด์ อียิปต์ เวียดนาม ญี่ปุ่น จีน สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย อินเดีย อังกฤษ เพื่อเพิ่มพูนความสัมพันธ์กับห้องสมุด สมาคมและหน่วยงานจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน คณะของสมาคมฯ เดินทางไปดูงานในบางประเทศแล้ว และยังมีบางประเทศ ที่สมาคมฯกำลังดำเนินงานอยู่

๕.๒.๒ ผู้บริหาร บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ของห้องสมุด ศูนย์เรียนรู้ หน่วยงานในเขตปกครองพิเศษ ฮ่องกง เกาหลี อียิปต์ เวียดนาม และออสเตรเลีย ต่างกระตือรือร้นในการ ต้อนรับ นำชม แนะนำ ช่วยเหลือ และอธิบายอย่างดียิ่งแก่ คณะบรรณารักษ์ไทยที่ไปดูงาน

๕.๒.๓ บรรณารักษ์ และผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นผู้แทนของห้องสมุดหรือหน่วยงาน ที่ได้เดินทางไปดูงานห้องสมุด หอจดหมายเหตุ และแหล่งเรียนรู้ของประเทศเหล่านี้ ได้เห็น การพัฒนาทั้งด้านบริหาร ด้านวิชาการ ด้านเทคนิคทาง บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ การดำเนินด้านเอกสารและจดหมายเหตุ เทคโนโลยี

สารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศ การอนุรักษ์ การรักการอ่าน การส่งเสริมการอ่าน การให้บริการการเชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายและการประสานกับโรงเรียนและชุมชน

๕.๒.๔ บรรณารักษ์และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเพิ่มพูนความสัมพันธ์ทางวิชาการกับห้องสมุด และหอจดหมายเหตุของไทยกับออสเตรเลีย

๕.๒.๕ บรรณารักษ์และผู้เกี่ยวข้องได้เห็นสภาพทางภูมิศาสตร์ สังคม ชีวิตประชาชน การใช้ภาษาของแต่ละประเทศ ศิลปะ และวัฒนธรรม ได้รับความรู้ ประสบการณ์มาบ้างมากบ้างน้อยบ้างตามกำลังของบุคคล สมกับคำกล่าวที่ว่า “ลืปากว่าไม่เท่าตาเห็น” แล้วนำความรู้และประสบการณ์นั้น มาพิจารณาประยุกต์ใช้พัฒนา งานของตน รวมกันเป็นประเทศของเราให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ดังชื่อเรื่องที่ว่า “ไปดูของเขา แล้วกลับมาดูของเรา” ต่อไป

แหล่งอ้างอิง

Chinese University of Hong Kong. Information kit, 2007.

Hong Kong Central Library. Information kit, 2007.

Hong Kong University of Science and Technology. Information kit, 2007.

2006 Soul World Library and Information Congress National Organizing Committee.

Libraries in Korea: past, present and future. Seoul: WLIC, 2006. 116p.

Seongbuk Digital Public Library. Seongbuk Digital Public Library. Seoul ,n.d. (pamphlet)

The National Library of Korea. The National Library of Korea. Seoul ,n.d.(pamphlet)

เว็บไซต์

ห้องสมุดประชาชนกลางแห่งฮ่องกง www.hkpl.gov.hk/

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจีนแห่งฮ่องกง www.lib.cuhk.edu.hk

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งฮ่องกง <http://library.ust.hk/>

หอสมุดแห่งชาติเกาหลี www.nl.go.kr

ห้องสมุดประชาชนเซียงบุก YPERLINK “<http://www.selib.seoul.kr>” www.selib.seoul.kr

หอสมุดอเล็กซานเดรีย <http://www.bibalex.org>